

og omskrive baade hist og her for at kunne enes og naa til et Resultat. Naar man maa gaa denne Vej ved Tilvejbringelsen af en Lov, kræver den ret hurtigt at ses efter i Sømmene og rettes baade hist og her. Man lod den Gang alle store centrale Skolespørgsmaal ligge, fordi man ingen Udvej saa til at løse dem, og for dog at kunne tage et enkelt praktisk, forstandigt Skridt fremad paa det Omraade, hvor man kunde blive enig. Det opnaaede man ved Loven af 1899, den blev ikke nogen Milepæl i Skolens Udviklingshistorie, ikke nogen Lov, der sætter Skel mellem to skarpt adskilte Afsnit, men den blev, som jeg sagde, et forstandigt Skridt fremad. Dens Grundpræg er Forsigtighed. Man vilde ikke røre ved noget, der kunde sætte Lidenskaberne i Bevægelse, man vilde ikke rejse Spørgsmaal, hvori der var gemt Konflikt eller Sprængstoffer, man holdt sig saa vidt muligt paa det neutrales Omraade. De to Hovedformaal, man vilde naa, nemlig en bedre Klassedeling i Folkeskolen og en Forbedring af Lærernes Lønningsvilkaar, har man ogsaa delvis naaet, og Loven har for saa vidt virket efter sin Bestemmelse, hvad der har glædet mig at se. Hvad det første angaar, en forøget Klassedeling, som var det, man fremfor alt trængte til i Folkeskolen, har man naaet det ret fyldigt, og paa den Maade, at man har knyttet især kvindelige Lærerkrafter til Skolen, særlig til Smaaabørnsskolen. Jeg tror, at det vil blive det største Fremskridt, man herefterdags vil pege paa ved Gennemførelsen af Skoleloven af 1899, at man i alt Fald delvis fik Held til at give Smaaabørnene i Kvinders Hænder i de første Skoleaar, saaledes at Smaaabørnene fik Lov til at gaa i deres egen Skole, Smaaabørnsskolen, hvor det barnlige lettere kan bevares og det umiddelbare ikke saa let ødelægges, og hvor Kvinder med deres særlige Evne til at omgaas Smaaabørn have Styret. Det er Forskoleinstitutionen, som har trængt sig frem i vor Skoleverden, hvor den før var næsten ukendt, medens den i vore Nabolande har haft en betydelig Stilling i mange Aar. Jeg er endogsaa tilbøjelig til at sige, at det er et Gode, at disse Smaaabørn i Forskolen ikke have stramt udviklede, pædagogisk uddannede Lærerinder, der have slugt mange Bind Pædagogik, men Kvinder, der have faaet en praktisk Uddannelse med Vink til at omgaas Smaaabørn og lære dem det elementære paa en anskuelig Maade. Jeg tror, at Smaaabørnene ere i grumme gode Hænder i denne lille Forskole. Jeg skal

ikke indlade mig paa at nævne Tal — det er jo gjort af det ærede Medlem, der indledede Forhandlingerne — med Hensyn til, i hvor høj Grad Forskoleinstitutionen har trængt sig frem. Et Savn, som Folkeskolen fremdeles lider af, er Savnet af en Slags Efterskole — ligesom der nu er en Forskole —, hvori begavede, særlig kvikke Børn i 12—13 Aars Alderen kunde gaa i det sidste Par Skoleaar, og maaske et Aar til i et frivilligt Skoleaar, hvor de kunne faa en frivillig, videregaaende Undervisning uden Tryk af Eksamensfordringer i de Fag, som ligge særlig for Børn i Overgangsalderen, praktisk Undervisning i Naturvidenskab, Matematik og Kemi. Nu er det jo saaledes, at enkelte gaa til Realskolen, blive løsrævne fra deres Hjem og maaske ødelagte gennem boglige Studier, som slet ikke ligge for dem. At beholde dem et Aars Tid til i Skolen og give dem en praktisk, frivillig Uddannelse, vilde være en meget ønskelig Ting, og det vilde nok kunne lykkes at faa en Efterskole, hvis der blev givet et Tilskud til en saadan i de Kommuner, der havde Lyst og Drift til at sætte saadanne i Gang. Dette er imidlertid et Fremtidsønske, som man maa resignere overfor. Hvad den anden Side af Skoleloven angaar, nemlig Lønningsforbedringen, da er den ogsaa kendelig næsten overalt. Dog er det sikkert nok, at i Jylland ere Embederne gennemsnitlig saa smaa, at mange jydskke Egne staa fare for kun at faa Tilbud fra 2den og 3die Klases Lærerkrafter. Det er jo ikke meget fristende for unge Mennesker at søge Embeder der, naar man ved, at over Halvdelen af jydskke Enelærere embeder ere lønnede med under 800 Kr. Naar man tænker paa, at de unge Mennesker skulle gennemgaa en 4aarig Uddannelse og en 4-aarig Prøvetid som Lærere, skulle være 25 Aar gamle, og saa ikke have Udsigt til noget større Embede, end et Embede paa under 800 Kr., som jo knapt kan jænstilles med de nederste Poster i Etater, som tage imod Folk uden Eksamen, saa maa man frygte, at der er stor Fare for, at det vil trykke den jydskke Folkeskole paa Landet ned til kun at blive betjent af 2den og 3die Klases Lærere. De bedre Lærere ville saa vidt muligt søge til Købstæderne og Øerne, hvor Forholdene ere ikke saa lidt bedre. Det er en Fare, som Fremtiden vil vise klarere, men naar den viser sig, vil det maaske hjælpe til, at Embederne blive lønnede bedre.

Efter disse indledende Bemærkninger skal jeg gaa over til at omtale nogle